

Masterplan Phytophthora

Om het phytophthoraprobleem beter en gezamenlijk te kunnen aanpakken is door de akkerbouwsector 10 jaar geleden het Masterplan Phytophthora (MP) ontwikkeld. Aanleiding was de sterk in agressiviteit toenemende schimmel, ernstige Phytophthora epidemieën in de jaren voorafgaand aan het project en het niet kunnen realiseren van de milieudoelstelling van het Meerjarenplan Gewasbescherming (MJPG).

De eerste projectfase (MP1) werd uitgevoerd van 1999-2001. Het Hoofdproductschap Akkerbouw (HPA) was financieel middels een extra heffing van (toen nog) 10 gulden per hectare geteelde aardappelen per jaar.

Gedurende de eerste projectfase werd veel bereikt. Een geïntegreerde ziektebestrijding werd geformuleerd en infectiebronnen werden aangepakt. De bestaande bestrijding (afdekplicht) van afvalhopen werd uitgebreid met een bestrijdingsplicht voor excessieve haarden in het veld. De controle op naleving van de verordening werd geïntensiveerd. Veel werd bekend over het gedrag en epidemiologie van de nieuwe Phytophthora, de rol van oösporen en knolinfecties werden onderzocht. Een serie communicatieactiviteiten leidde tot veel kennis en toepassing daarvan in de praktijk.

Aan het eind van de eerste fase van het Masterplan waren een aantal open einden in het kennisniveau aanleiding voor continuering van het project. Het Masterplan Phytophthora deel 2 (MP2) richtte het onderzoek op preventieve maatregelen en bestrijding van knolinfecties en het verbeteren van kennis en gebruik daarvan van resistentiecomponenten van de meest geteelde rassen in Nederland. Het project werd met dezelfde organisatiestructuur als de eerste fase uitgevoerd en gefinancierd door de aardappeltelers via het HPA (€ 3 per hectare aardappelen in 2002 en € 2 in 2003).

Tijdens de looptijd van het Masterplan Phytophthora deel 2 werd in samenwerking met de WUR een uitgebreid Phytophthora onderzoeksprogramma uitgewerkt. Dit programma gaat verder dan het op praktijk georiënteerde onderzoek van het Masterplan. Genetische aspecten van virulentie van de schimmel en resistentie van de plant worden onderzocht. Dit Parapluplan Phytophthora wordt gefinancierd door de overheid maar is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van bedrijfsleven, WUR en overheid. Voorwaarde is dat het landbouwbedrijfsleven verantwoordelijkheid blijft nemen voor de implementatie in de praktijk, communicatie van de resultaten en monitoren van de effecten.

Het Masterplan Phytophthora deel 3 (MP3 loopt van 2004-2006) heeft zich tot taak gesteld deze verantwoordelijkheid uit te voeren. Nauwe samenwerking met het Parapluplan Phytophthora is een voorwaarde en is verankerd in een gezamenlijke stuurgroep Phytophthora, waarin bedrijfsleven, onderzoek en overheid beide programma's aansturen. Daarna wordt hieraan een vervolg gegeven door Masterplan 4 (2007 t/m 2009) en 5 (2010 t/m 2012) gefinancierd door de aardappeltelers met €1,-/ha aardappelen.

DOELSTELLING

De doelstelling van het Masterplan Phytophthora is aangescherpt in de tijd ten opzichte van de oorspronkelijke doelstelling. Dit volgend op afstemming met overheid en onderzoek. De oorspronkelijke doelstelling: Continuering van de aardappelteelt en halvering van de milieubelasting van bestrijdingsmiddelen tegen Phytophthora in 2005 via geïntegreerde gewasbescherming en wederom een halvering in 2013, ten opzichte van de referentieperiode 1996-1998 is nu al bereikt. Door alle inspanningen van de sector is de belasting van het milieu als gevolg van de bestrijding van phytophthora in aardappelen in de periode 2003-2005 met 97% gedaald ten opzichte van de referentieperiode 1996-1998, zo

blijkt uit onderzoek van het LEI. In 2006 is er een symposium georganiseerd waarbij alle betrokken deskundigen aanwezig waren. Daarin is nadrukkelijke aangegeven dat de afhankelijkheid van middelen nog steeds groot is/blijft en dat we te weinig weten van de exacte werking van de schimmelziekte, zodat voortzetting van de plannen noodzakelijk is

De taakstelling van het Masterplan Phytophthora richt zich de komende jaren vooral op de in de stuurgroep overeengekomen werkerterreinen: controle en handhaving Phytophthora verordening, implementatie van onderzoeksresultaten in de praktijk, communicatie (actuele jaarrondbestrijdingsstrategie) en monitoren.

ACTIVITEITEN

- Phytophthora info. Directe mailing naar Nederlandse aardappeltelers. Een of tweemaal per jaar zullen alle bij het HPA bekend aardappeltelers een mailing ontvangen met daarin de actuele ontwikkelingen op het gebied van Phytophthora, de middelen en de bestrijdingsstrategie ([zie jaarrond strategie en tabel Phytophthora-middelen](#)). Tevens zal worden gecommuniceerd over het afdekken van de afvalhopen, het bestrijden van excessieve haarden en het verplicht bestrijden van aardappelopslag. ([zie Phytophthora-info](#))
- Extra communicatie via handel/intermediairs. Naast de jaarlijkse rechtstreekse mailing naar de aardappeltelers worden de voorlichters bijgepraat over de meest recente stand van zaken, zodat ook via deze weg telers extra informatie kunnen krijgen.
- Alarmering Phytophthorakansrijke periodes. De Phytophthora-waarschuwingsdienst van het Masterplan wordt door telers nog altijd goed gewaardeerd, zo blijkt uit de enquête. Negen van de tien telers onderneemt direct actie of wint advies in na een telefoontje, sms of fax. Met ingang van dit groeiseizoen kunnen aardappeltelers op www.kennisakker.nl (klik op Masterplan) gratis actuele informatie opvragen over de ziektedruk. Aan de hand van gekleurde symbolen op een kaart van Nederland is in een oogopslag te zien hoe de ziektedruk (laag, midden, hoog) zich ontwikkelt op de dag zelf, de dag ervoor en twee dagen vooruit. De nieuwe online-service is opgesteld naar aanleiding van de enquête over de phytophthora-waarschuwingsdienst, waarin telers aangaven hieraan behoefte te hebben. **Ook het doorgeven van haarden kan nu (anoniem) via de site.** Aan de hand van opgave van de postcode helpt u de gegevens up-to-date te houden. Voor het melden van strafbare bronnen blijft NAK-AGRO het aanspreekpunt
- Op de site Kennisakker.nl zal meer up-to-date informatie aangeboden worden, zodat telers via deze weg ook meer info kunnen vergaren.
- De handhaving van de HPA-verordening Bestrijding Phytophthora m.b.v. de gele/rode kaarten uitgevoerd door NAK-Agro zal voortgezet worden. Dit functioneert goed en wordt door de praktijk als waardevol beschouwd. Op deze manier worden afvalhopen, excessieve haarden en aardappelopslag op een goede manier verminderd ([Zie teelt, voorschriften, aardappelen, Phytophthora](#))
- Het zelfhandhavingsproject waarin biologische en gangbare telers samen de phytophthora-regels handhaven krijgt een vervolg in 2008. Biologische en gangbare telers hebben tijdens het groeiseizoen te maken met conflicterende belangen. Om die spanning te doorbreken, hebben telers in Zuidelijk Flevoland in 2006 en 2007 proefgedraaid met zelfhandhaving van de HPA-regels. Gedurende het seizoen hebben de biologische en gangbare telers samen controles uitgevoerd en de bestrijding van de aardappelziekte met elkaar afgestemd. Uit evaluatie blijkt dat telers deze aanpak nuttig vinden. Belangrijke voorwaarde voor het slagen is wel dat het initiatief komt vanuit de telers(groep) zelf en alle telers in een gebied meedoen. Het HPA wil deze vorm van handhaving waar mogelijk uitbreiden naar andere gebieden.